

Năm 2016 đã kết thúc, nhìn lại có thể khẳng định, hoạt động tín dụng của các tổ chức tín dụng (TCTD) đã thực hiện đúng định hướng điều hành của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (NHNN), cả về chỉ tiêu tăng trưởng, định hướng lĩnh vực ưu tiên, chất lượng tín dụng và lãi suất cho vay. Cụ thể, trong năm 2016, NHNN đã triển khai đồng bộ các giải pháp điều hành chính sách tiền tệ (CSTT) và hoạt động tín dụng ngân hàng, đáp ứng các nhu cầu vốn tín dụng hợp lý cho phát triển sản xuất kinh doanh và dịch vụ, đạt được các mục tiêu đề ra từ đầu năm, qua đó, góp phần quan trọng trong hỗ trợ tăng trưởng kinh tế hợp lý đồng thời đảm bảo an toàn hoạt động của các TCTD, giảm tỷ lệ nợ xấu.

1. Tổng quan hoạt động tín dụng đối với tái cơ cấu nền kinh tế

Số liệu tổng hợp của NHNN cho hay, cũng tính đến hết năm 2016, dư nợ tín dụng của hệ thống ngân hàng đối với nền kinh tế đã tăng 18,71% so với cuối năm 2015, phù hợp với định hướng đề ra ngay từ đầu năm. Tăng trưởng dư nợ tín dụng năm 2016 cao hơn mức tăng 18% của năm 2015, cao hơn mức tăng 14,16% của năm 2014 và cao hơn nhiều so với một số năm trước đó. Diễn biến này cho thấy

HOẠT ĐỘNG TÍN DỤNG NGÂN HÀNG THỰC HIỆN TỐT ĐỊNH HƯỚNG ĐIỀU HÀNH CỦA NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC

TS. Nguyễn Thị Kim Nhung *

Biểu đồ 1: Diễn biến một số chỉ tiêu chủ yếu hoạt động ngân hàng năm 2016

Nguồn: Báo cáo hoạt động kinh doanh năm 2016 của Vietcombank

sức hấp thụ vốn của nền kinh tế tăng lên, những vướng mắc về tín dụng giữa ngân hàng và các doanh nghiệp, khách hàng vay vốn được giải quyết một bước cơ bản, các cơ chế chính sách phù hợp, hệ thống TCTD nỗ lực chủ động tìm kiếm khách hàng, tìm kiếm dự án để cho vay. (Biểu đồ 1)

Diễn biến một số chỉ tiêu chủ yếu đến hết năm 2016 trong hoạt động của ngành Ngân hàng cho thấy những đóng góp quan trọng của hệ thống TCTD đối với nền kinh tế. Những số liệu về tiền tệ, tín dụng nói trên cho thấy diễn biến trong năm 2016 là phù hợp với chỉ tiêu và định hướng điều hành CSTT, quản lý hoạt động ngân hàng của NHNN.

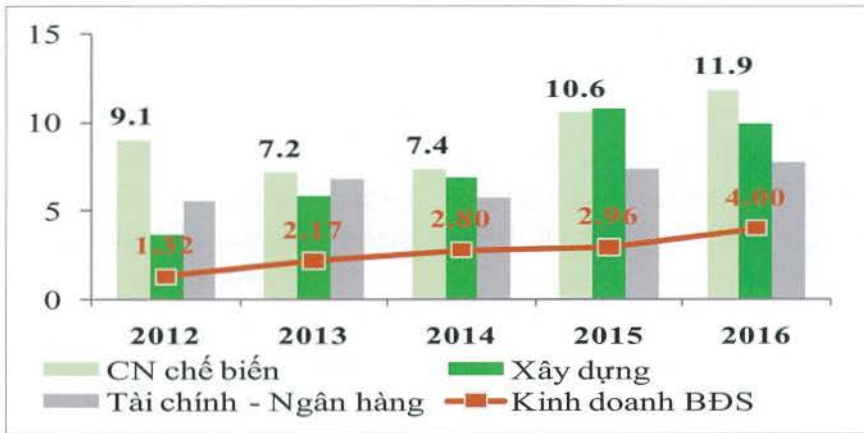
Cơ cấu tín dụng diễn biến tích cực theo hướng mở rộng tín dụng đi đôi với an toàn, chất lượng. Theo định hướng điều hành của NHNN, dòng vốn tín dụng tiếp tục được phân bổ hợp lý, hướng tới các lĩnh vực sản xuất kinh

doanh, nhất là các ngành, lĩnh vực ưu tiên của Chính phủ, như: nông nghiệp - nông thôn, doanh nghiệp nhỏ và vừa, lĩnh vực xuất khẩu, công nghiệp chế tạo và công nghiệp phụ trợ,... mang lại hiệu quả thiết thực cho nền kinh tế và xã hội, thúc đẩy tạo việc làm tại chỗ, trong nước với thu nhập ổn định cho số đông người lao động. (Biểu đồ 2)

Trong năm 2016, lĩnh vực công nghiệp chế biến nói chung, chế biến nông, lâm, thủy hải sản nói riêng có mức tăng trưởng cao, tăng 11,9%, bù đắp sự sụt giảm của ngành khai khoáng. Toàn ngành công nghiệp tiếp tục tăng 7,5% (năm 2016 so với năm 2015), dù thấp hơn năm 2015 (9,8%). Đó là kết quả của việc ưu tiên dòng vốn, chủ động tìm kiếm khách hàng, tiếp cận dự án vay vốn, tăng tỷ trọng dư nợ cho vay của các ngân hàng thương mại (NHTM) đối với lĩnh vực này, đặc biệt là các doanh nghiệp chế biến hàng xuất khẩu ở tất cả

* Học viện Ngân hàng

Biểu đồ 2: Diễn biến tăng trưởng của một số lĩnh vực kinh tế các năm 2012-2016

Nguồn: Tổng cục Thống kê

Biểu đồ 3: Diễn biến tăng trưởng tín dụng của Vietcombank của một số nhóm đối tượng khách hàng các tháng trong năm 2016

Nguồn: Báo cáo hoạt động kinh doanh năm 2016 của Vietcombank

các địa phương khác nhau trong cả nước, như: tôm, cá tra, cá basa, cà phê, cao su, hạt điều, đồ gỗ, hoa quả nhiệt đới,...

Tín dụng đối với lĩnh vực đầu tư, kinh doanh bất động sản tăng chậm lại, phù hợp với định hướng kiểm soát rủi ro tín dụng và góp phần làm lành mạnh sự phát triển của thị trường này. Bên cạnh đó, tín dụng nội tệ tăng cao trong khi tín dụng ngoại tệ tăng thấp, phù hợp với chủ trương chống đô la hóa của

Đảng và Nhà nước. Các chương trình, chính sách tín dụng ngành, lĩnh vực, người nghèo và các đối tượng chính sách khác theo chỉ đạo của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ tiếp tục được hệ thống ngân hàng đẩy mạnh triển khai có hiệu quả, góp phần phát triển kinh tế và giải quyết an sinh xã hội.

Về điều hành và thực hiện chiến lược tăng trưởng cung ứng vốn tín dụng đối với nền kinh tế. Trong một số năm gần đây cũng

như năm 2016, để kiểm soát chất lượng cho vay, NHNN giao chỉ tiêu tăng trưởng tín dụng cho các TCTD ngay từ đầu năm tùy theo tỷ lệ nợ xấu, năng lực quản trị rủi ro, mạng lưới rộng,... Diễn biến trong năm, NHNN có điều chỉnh linh hoạt, thực hiện các giải pháp hướng dòng vốn tín dụng vào hoạt động sản xuất, kinh doanh, nhất là các lĩnh vực ưu tiên, tăng chỉ tiêu dư nợ cho các NHTM có khả năng mở rộng tín dụng an toàn, có khách hàng tiềm năng, có các dự án đầu tư tốt... tăng trưởng tín dụng dần đều qua các tháng chứ không dồn vào cuối năm.

Trong hệ thống NHTM Việt Nam, Vietcombank là một trong số ngân hàng thực hiện tốt định hướng tăng trưởng tín dụng an toàn, hiệu quả, hướng đến các lĩnh vực ưu tiên, đặc biệt là lĩnh vực xuất khẩu. (Biểu đồ 3)

Đến hết năm 2016, Vietcombank có dư nợ tín dụng đạt 472.098 tỷ đồng, tăng trưởng 19,5% so với năm 2015, cao hơn mức bình quân chung của toàn ngành Ngân hàng; trong đó tín dụng bán buôn tăng 8,6%, khối doanh nghiệp nhỏ và vừa tăng 39% và khối khách hàng thể nhân tăng 51,8%), đảm bảo đúng định hướng mở rộng tín dụng bán lẻ của ngân hàng này theo hướng an toàn và hiệu quả.

2. Tháo gỡ khó khăn, vươn mạnh trong hoạt động tín dụng

Năm 2016, ngành Ngân hàng ghi dấu ấn đậm nét đối với các doanh nghiệp và người dân với những chính sách, chỉ đạo kịp thời, phù hợp của NHNN, sự vào

cuộc tích cực của các NHTM trong việc tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp, hỗ trợ người dân vượt qua thiên tai...

Năm 2016, thị trường tiền tệ, tín dụng và hoạt động ngân hàng cũng đón nhận những văn bản chỉ đạo điều hành quyết liệt và có tính đột phá của NHNN. Ngày 27/5/2016, cùng lúc NHNN đã ban hành 3 văn bản tác động lớn đến thị trường tiền tệ - tín dụng, đó là, Chỉ thị số 04/CT-NHNN, Thông tư 06/2016/TT-NHNN và Thông tư 07/2016/TT-NHNN đã tháo gỡ được những vấn đề mà doanh nghiệp và thị trường kêu khó nhất thời điểm đó. Chỉ thị số 04/CT-NHNN về một số giải pháp điều hành CSTT và hoạt động ngân hàng những tháng cuối năm 2016 để góp phần thực hiện các mục tiêu của Chính phủ, kiên định với mục tiêu đã đề ra tại Chỉ thị số 01/CT-NHNN ngày 23/2/2016, thực hiện các giải pháp tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp trong hoạt động sản xuất kinh doanh nhưng không chủ quan với diễn biến của lạm phát.

Vấn đề được thị trường tín dụng quan tâm nhất đó là Thông tư 06/2016/TT-NHNN thay thế Thông tư 36/2015/TT-NHNN. Theo đó, hệ số rủi ro cho vay bất động sản từ mức dự kiến 250% xuống còn 200%, tỷ lệ tối đa nguồn vốn ngắn hạn cho vay trung và dài hạn dự kiến từ 40% lên 50%. Thông tư 07/2016/TT-NHNN thay thế Thông tư 24/2015/TT-NHNN về quy định hoạt động cho vay bằng ngoại tệ được ban hành cũng được các doanh nghiệp đón nhận và đánh

giá cao. Đây là một sự điều hành linh hoạt của NHNN trong điều kiện nền kinh tế, doanh nghiệp cần nguồn vốn để phục hồi hoạt động sản xuất kinh doanh, tăng trưởng kinh tế... Sau đó, tiếp tục tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp, đến giữa tháng 11/2016, NHNN ban hành Thông tư số 31/2016/TT-NHNN sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 24/2015/TT-NHNN quy định TCTD được xem xét, quyết định cho khách hàng vay vốn bằng ngoại tệ để đáp ứng nhu cầu vốn ngắn hạn ở trong nước nhằm thực hiện phương án sản xuất kinh doanh hàng xuất khẩu đến hết 31/12/2017.

Ngoài ra, tạo điều kiện để người dân, doanh nghiệp tiếp cận được vốn vay từ chương trình tín dụng cho vay hỗ trợ nhà ở theo Nghị quyết 02/NQ-CP, NHNN đã chỉ đạo các TCTD tích cực triển khai, tháo gỡ khó khăn cho người dân, doanh nghiệp, nhờ đó tích cực hỗ trợ người dân cải thiện chỗ ở, tạo điều kiện giúp doanh nghiệp giải phóng hàng tồn kho, phục hồi và phát triển sản xuất kinh doanh.

Năm 2016 cũng là năm thứ 3 NHNN chỉ đạo NHNN chi nhánh các tỉnh, thành phố, các TCTD tiếp tục đẩy mạnh triển khai chương trình kết nối ngân hàng - doanh nghiệp để tháo gỡ khó khăn, hỗ trợ doanh nghiệp phát triển.

Trong lĩnh vực nông nghiệp, NHNN cũng chỉ đạo các TCTD tiếp tục cho vay đối với một số ngành chủ đạo trong nông nghiệp như cho vay phục vụ sản xuất, thu mua xuất khẩu lúa

gạo, nuôi trồng, thu mua, chế biến, xuất khẩu thủy sản, tái canh cây cà phê, tín dụng hỗ trợ nhằm giảm tổn thất trong nông nghiệp... đồng thời, chỉ đạo các TCTD đẩy mạnh cho vay hỗ trợ ngư dân đánh bắt xa bờ theo Nghị định 67/2014/NĐ-CP của Chính phủ và đã đạt được những kết quả tích cực. Việc ký kết hợp đồng tín dụng giữa các NHTM và ngư dân ngày càng tăng mạnh, từ chỗ cho vay 2 con tàu cuối năm 2014, tăng lên 329 tàu cuối năm 2015 và đến hết năm 2016, các NHTM đã ký hợp đồng tín dụng để đóng mới, nâng cấp 823 tàu với tổng số tiền cam kết cho vay là 8.195 tỷ đồng.

Đảm bảo quyền lợi cho khách hàng và tăng cường chất lượng dịch vụ ngân hàng, trong năm 2016, NHNN đã chủ động theo dõi, giám sát và kịp thời ban hành nhiều văn bản chỉ đạo TCTD về các vấn đề an ninh, an toàn trong hoạt động thanh toán nói chung, thanh toán thẻ và thanh toán điện tử nói riêng cũng như đảm bảo quyền lợi cho khách hàng tham gia sử dụng dịch vụ thanh toán. Thực hiện Chỉ thị số 33/CT-TTg ngày 17/12/2016 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường công tác quản lý, điều hành nhằm bình ổn giá cả thị trường, bảo đảm trật tự an toàn xã hội dịp Tết Nguyên đán Đinh Dậu 2017, ngày 31/12/2016, Thống đốc NHNN đã có văn bản số 10088/NHNN-VP về việc đảm bảo an toàn, thông suốt hoạt động ngân hàng dịp Tết Nguyên đán Đinh Dậu 2017, trong đó yêu cầu các đơn vị thuộc NHNN: Tăng

cường chỉ đạo, kiểm tra, giám sát các TCTD trên địa bàn đảm bảo chi đủ cơ cấu các loại mệnh giá tiền cho khách hàng; kiểm tra, xử lý các vi phạm trong đảm bảo chất lượng dịch vụ, an ninh, an toàn hoạt động ATM trên địa bàn theo thẩm quyền. Chỉ đạo các TCTD nâng cao chất lượng dịch vụ ATM.

2.1. Giảm thủ tục hành chính để doanh nghiệp tiếp cận vốn thuận lợi hơn

Có thể thấy, cải cách hành chính đồng thời phải đảm bảo hỗ trợ trực tiếp, tích cực cho sự phát triển doanh nghiệp đã được NHNN xác định là nhiệm vụ trọng tâm của toàn Ngành trong giai đoạn 2016 - 2020.

Đặc biệt, trong năm 2016, ngày 17/8, Bộ Nội vụ công bố chỉ số cải cách hành chính 2015 (PAR INDEX 2015) của các Bộ, cơ quan ngang bộ, UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương. Theo đó, về phía các Bộ, cơ quan ngang bộ, NHNN đạt chỉ số cao nhất với giá trị 89,42. Ngay sau khi Chính phủ ban hành Nghị quyết 35/NQ-CP (Nghị quyết 35), NHNN đã khẩn trương chỉ đạo các đơn vị nghiên cứu đề xuất những mục tiêu lượng hóa, giải pháp thực hiện có tính khả thi nhằm xóa bỏ các yếu tố gây cản trở về thủ tục hành chính trong hoạt động của TCTD, doanh nghiệp, đồng thời giảm chi phí hoạt động, chi phí đầu vào, đáp ứng kịp thời nhu cầu vốn, dịch vụ ngân hàng đối với doanh nghiệp. Chỉ hơn 1 tháng sau khi Chính phủ ban hành Nghị quyết 35, ngày 28/6/2016, NHNN đã ban hành

Kế hoạch hành động của ngành Ngân hàng về cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, hỗ trợ và phát triển doanh nghiệp năm 2016-2017, định hướng đến năm 2020. Mục tiêu là tập trung hỗ trợ nâng cao xếp hạng tín dụng quốc gia, nâng cao mức độ sẵn có và đầy đủ về dịch vụ ngân hàng; nâng cao năng lực của hệ thống ngân hàng; tạo điều kiện thuận lợi cho doanh nghiệp tiếp cận vốn tín dụng; thực hiện các giải pháp để tiếp tục đơn giản hóa thủ tục hành chính, cắt giảm chi phí tuân thủ, tạo thuận lợi cho tổ chức, cá nhân trong các giao dịch hành chính với NHNN; cải tiến đơn giản hóa các thủ tục giao dịch của TCTD với khách hàng.

2.2. Hỗ trợ người dân vượt qua thiên tai

Không chỉ tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp, NHNN còn ban hành các văn bản chỉ đạo hệ thống ngân hàng thực hiện các giải pháp xử lý khó khăn cho người dân, doanh nghiệp bị thiệt hại do lũ lụt ở miền núi phía Bắc, hạn mặn vùng Đồng bằng sông Cửu Long, mưa lũ tại các tỉnh Duyên hải miền Trung như: miễn, giảm lãi vay, cơ cấu lại thời hạn trả nợ, xử lý nợ (khoanh nợ, xóa nợ) cho khách hàng và cho vay mới, để khách hàng tiếp tục ổn định, phục hồi và phát triển sản xuất. Đến nay, các ngân hàng đã xử lý khó khăn cho khoảng 22.775 khách hàng, với số tiền khoảng 750 tỷ đồng. Ngoài ra, NHNN cũng ban hành các văn bản chỉ đạo các NHTM hỗ trợ ngư dân vùng có hải sản

chết bất thường tại 4 tỉnh miền Trung. Tính đến cuối năm 2016, tại 4 tỉnh miền Trung, các ngân hàng đã hỗ trợ khắc phục thiệt hại cho 7.346 khách hàng, với tổng số tiền 1.513,6 tỷ đồng.

Điểm nhấn của những gói tín dụng an sinh xã hội là ngành Ngân hàng đã hoàn thành nhiệm vụ giải ngân gói 30.000 tỷ đồng cho vay mua nhà thu nhập thấp vào đúng ngày chót của năm 31/12/2016. Trong đó, đã giải ngân lũy kế đối với nhóm khách hàng cá nhân (khách hàng có nhu cầu mua, thuê, thuê mua nhà ở xã hội, mua và thuê nhà ở thương mại chuyển đổi công năng, đầu tư cải tạo, xây dựng nhà ở của mình là 23.845 tỷ đồng đạt 92,5% cam kết cho vay 25.789 tỷ đồng, dư nợ đạt 20.650 tỷ đồng. Đã giải ngân lũy kế đối với nhóm khách hàng gồm khách hàng doanh nghiệp và hộ gia đình, cá nhân tham gia đầu tư cải tạo hoặc xây dựng mới nhà ở xã hội: 5.395 tỷ đồng, dư nợ đạt 3.516 tỷ đồng.

Có thể nói, năm 2016, ngành Ngân hàng đã đạt được những kết quả khả quan, cơ bản hoàn thành các mục tiêu, nhiệm vụ đề ra. Với sự chỉ đạo quyết liệt của NHNN và sự triển khai tích cực của các NHTM, doanh nghiệp và người dân tiếp cận được nhiều hơn vốn ngân hàng, từ đó, niềm tin đối với hệ thống ngân hàng được nâng cao, mức độ tín nhiệm của các ngân hàng Việt Nam cũng được các tổ chức tài chính quốc tế đánh giá cao. ■